

การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
AN APPLICATION ON TISIKKHĀ PRINCIPLES FOR WORK PERFORMANCE
OF PROFESSIONAL NURSES IN HADYAI CENTRAL HOSPITAL,
HADYAI DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE.

พระครูสิทธิธรรมาภิรัต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสีทกราช

ภิกษุณี ภัททาภักจจาณา (ธนพร บุญยเกียรติ)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 2. เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่งการปฏิบัติงาน ต่างกัน และ 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 763 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 257 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การนำหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านศีลสิกขามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านจิตตสิกขาและด้านปัญญาสิกขามีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งปฏิบัติงาน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุระดับการศึกษา ต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.602$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพยาบาลวิชาชีพที่มีตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.829$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการส่งเสริมการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านศีลสิกขา ควรส่งเสริมการศึกษาหรือสิกขาให้เกิดพัฒนาด้านพฤติกรรมทางกาย และวาจาให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี ถูกต้องเป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เราเกี่ยวข้องได้แก่มนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลาย ด้านจิตตสิกขา ควรส่งเสริมพัฒนาจิต ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจิตเป็นฐานของพฤติกรรม การมีจิตที่พัฒนาที่ดีงามแล้วก็สามารถควบคุมพฤติกรรมไปในทางที่ดีงาม ความสงบแน่วแน่ของจิตจึงจะคิดอะไรได้ชัดเจนมองเห็นได้ทั่วตลอด ซึ่งเป็นฐานให้เป็นปัญญาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ด้านปัญญาสิกขา ควรส่งเสริมพัฒนาปัญญา ซึ่งมีความสำคัญสูงสุด เพราะเป็นตัวนำทางและควบคุมพฤติกรรมทั้งหมดให้การดำเนินชีวิตมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จทั้งศิลปวิทยาการต่างๆเข้าสู่ระบบความสัมพันธ์ของสิ่งทั้งหลายให้การดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่ถูกต้องงดงามซึ่งมนุษย์ต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตน คือ สิกขามรรคกับสิกขาจึงประสานเป็นอันเดียวกัน อาศัยสืบเนื่องส่งผลต่อกันตามเหตุปัจจัยให้บรรลุจุดหมายสูงสุดหลุดพ้นเป็นอิสระโดยสมบูรณ์

คำสำคัญ : การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

The research title, “An Application of Tisikkhā Principles (Precepts, Concentration and Wisdom) for Work Performance of Professional Nurses in Had Yai Central Hospital, Had Yai District, Songkhla Province.” The objectives were as follows: 1. To study an application of Tisikkhā (Precepts, Concentration and Wisdom) for work performance of professional nurses in Had Yai Central Hospital, Had Yai District, Songkha Province. 2. To compare the differences in an application of Tisikkhā (Precepts, Concentration and Wisdom) for work performance of professional nurses in Had Yai Hospital, Had Yai District, Songkhla Province in terms of age, degree of education and positions, and 3. To study suggestions of how to promote an application of Tisikkhā principles (Precepts, Concentration and Wisdom) for work performance of professional nurses in Had Yai Central Hospital, Had Yai District, Songkhla Province.

The population for this research was professional nurses in Had Yai Central Hospital, Had Yai District, Songkhla Province. There were 763 nurses, according to a sample size by Krejcie and Morgan’s table measurement. The sample selected was 257 women, via a simple random sampling technique. The instrument for data collection was a questionnaire. For data analysis the researcher used SPSS to find out the value of the frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and one way ANOVA.

The findings were as follows.

1. An application of Tisikkhā principles (Precepts, Concentration and Wisdom) for work performance of professional nurses in Had Yai Central Hospital, Had Yai District, Songkhla Province in overview revealed ($\bar{x} = 4.15$, S.D = 0.36). When considering each aspect (Precepts, Concentration and Wisdom), the aspect of Precepts (Sīlā Sikkhā) had the highest mean, followed by the Concentration aspect of Jita Sikkhā, and last the aspect of Wisdom (Paññā Sikkhā) had the lowest

mean respectively when analyzed across the population in terms of age, degree of education, and position (duty nurse or administrative nurse).

2. The comparative results of an application of Tisikkhā principles (Precepts, Concentration and Wisdom) for work performance of professional nurses in Had Yai Central Hospital, Had Yai District, Songkhla Province, revealed no difference in statistical significance at 0.05 ($F = 1.602$) for the variables: age and degree of education for the Tisikkhā principles, which rejected the hypothesis. However, the variable of position (duty nurse or administrative nurse) proved statistically significance at 0.05 ($t = 2.829$) which supported the hypothesis.

3. The promotion of Tisikkhā principles (Precepts, Concentration and Wisdom) for work performance of professional nurses in Had Yai Central Hospital, Had Yai District, Songkhla Province can enhance and improve our society. In the aspect of Sīlā Sikkhā or Precepts nurses should work sincerely, provide services equally and have positive regard for oneself and others. To develop the Concentration aspect or Jitta Sikkhā nurses can train in mind development, meditation, and administrators should remain calm and centered which will contribute to peace in the workplace. The Wisdom aspect or Paññā Sikkhā may be promoted via knowledge development on a continuing basis which will contribute to clear thinking, acting and overall reasonableness in work performance.

บทนำ

โรงพยาบาลเป็นสถานที่ให้บริการผู้บาดเจ็บ ทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่จำกัดศาสนา เพศ และวัยตั้งแต่วัยเด็กแรกเกิดจนถึงวัยชรา เนื่องจากทศวรรษที่ผ่านมา สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และข่าวสารข้อมูลอย่างรวดเร็ว เข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี การแข่งขันใน

เชิงเศรษฐกิจของโลกและการรวมกลุ่มนานาประเทศ เพื่อร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้น มีการนำเทคโนโลยีใช้ในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยมากขึ้น

หลักไตรสิกขา เป็นการพัฒนาศีวิตสามด้าน คือ ทำให้เกิดพัฒนาทางอารมณ์และพัฒนาทางปัญญา พุดถึงขั้นพื้นฐาน จะต้องฝึกอบรมพยาบาลวิชาชีพให้มีวินัย ตระหนัก ถึงความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ป่วยและสังคมให้องค์กทางอารมณ์และช่วยเสริมการปฏิบัติงานตามวินัย ตลอดถึงความรับผิดชอบ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2542) หลักไตรสิกขาเป็นหลักพุทธธรรมคำสอนที่สำคัญในการฝึกชีวิตสามด้าน ได้แก่ 1. ศีลสิกขา คือ การรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย 2. จิตตสิกขา คือ ความมีกำลังใจมั่นคง แน่วแน่ต่อเป้าหมาย 3. ปัญญาสิกขา คือ ความรู้ ความเข้าใจในเป้าหมาย เหตุผล วิธีการต่างๆ จากความสำคัญและคุณค่าทางศาสนาที่มีผลต่อการแก้ปัญหาทางด้านจิตใจของพยาบาลวิชาชีพเพื่อ

โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ เป็นโรงพยาบาลหนึ่งที่ต้องปรับกระบวนการทัศนให้อยู่ในระดับชั้นนำของภาคใต้ เป็นโรงพยาบาลศูนย์ขนาด 650 เตียง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ผ่านมาตรฐานสากล ISO 9002 เป็นโรงพยาบาลที่ได้รับรองคุณภาพโรงพยาบาล หรือ H.A.(Hospital Accreditation) เพื่อมุ่งมั่นพัฒนางานบริการสำคัญ

ผู้วิจัยตระหนักถึงการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ เพราะมีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อชีวิตมนุษย์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

2. เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งการปฏิบัติงาน ต่างกัน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 763 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 763 คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 257 คนโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) (สงศรี ชมพวงค์, 2554)

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก โดยเขียนหมายเลขตามบัญชีรายชื่อประชากรใส่กล่องกระดาษชละกัน ทำการจับฉลากและใส่กลับในกล่องหลังจากบันทึกหมายเลขไว้แล้ว หากจับได้เลขซ้ำก็จับใหม่ จากกลุ่มที่มีประชากรน้อยที่สุดไปหามาก จนครบจำนวนที่ต้องการ เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างครบทั้ง 257 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test จึงทดสอบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ด้านศีลสิกขามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ด้านจิตสิกขา และด้านปัญญาสิกขามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านศีลสิกขา การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า การรักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์

ของตำแหน่งหน้าที่ตนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ มีความระมัดระวังสำรวมไม่ประพฤติกมากในกาม ส่วนข้อที่ว่า ท่านประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ด้านจิตตสิกขา การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ว่า มีสัมมาคารวะและความอ่อนน้อมถ่อมตนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า การเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมายส่วนข้อที่ว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์และเคารพสิทธิผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ด้านปัญญาสิกขา การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ว่า การไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคม ส่วนข้อ ที่ว่า มีความรู้ความเข้าใจและสร้างสรรค์ผลงานเป็นที่น่าพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

**ผลเปรียบเทียบการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า**

1. พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุต่างกันมีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.602$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. พยาบาลวิชาชีพที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวม ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. พยาบาลวิชาชีพที่มีตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.829$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

- ด้านศีลสิกขา พยาบาลวิชาชีพที่มีตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภ

หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.015$) โดยพยาบาลผู้บริหารมีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานสูงกว่าพยาบาลปฏิบัติงาน

- ด้านจิตตสิกขา พยาบาลวิชาชีพที่มีตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.916$) โดยพยาบาลผู้บริหารมีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานสูงกว่าพยาบาลปฏิบัติงาน

- ด้านปัญญาสิกขา พยาบาลวิชาชีพที่มีตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.724$) โดยพยาบาลผู้บริหารมีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานสูงกว่าพยาบาลปฏิบัติงาน

แนวทางการส่งเสริมการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา สรุปได้ดังนี้

พยาบาลวิชาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา สรุปได้ดังนี้

ด้านศีลสิกขา ปัญหา-อุปสรรค

- การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริม

การศึกษาฝึกฝน พัฒนาด้านพฤติกรรมทางกาย และวาจา ให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี ถูกต้องมีผลดีต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เราเกี่ยวข้องได้แก่มนุษย์รวมทั้งสัตว์อื่นทั้งหลายทั้งปวงด้วย

ด้านจิตตสิกขา ปัญหา-อุปสรรค

- การควบคุมอารมณ์และเคารพสิทธิผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริม

การศึกษาฝึกฝนพัฒนาด้านจิตใจซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจิตใจเป็นฐานของพฤติกรรม ถ้าจิตใจได้รับการพัฒนาให้ตั้งงามแล้วก็จะควบคุมดูแลนำพฤติกรรมไปใช้ในทางที่ดี

งาม ปัญญาจะเจริญ ยังมีเรื่องที่เกิดละเอียดยิ่งขึ้นก็ยิ่งต้องมีจิตใจที่สงบแน่วแน่ไม่ฟุ้งซ่าน พลัง
พล่าน กระวนกระวาย ต้องมีสมาธิจึงจะคิดได้ชัดเจน มองเห็นทั่วตลอด จิตที่ฝึกดีแล้วจึงเป็น
ฐานที่จะให้ปัญญาทำงานและพัฒนาอย่างได้ผล

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริม

การศึกษาปัญญาหรือฝึกฝนพัฒนาปัญญาซึ่งมีความสำคัญสูงสุด เพราะปัญญาเป็น
ตัวนำทางและควบคุมพฤติกรรม คนเราจะมีพฤติกรรมอะไร อย่างไร อยู่ที่ปัญญาชี้แนะหรือ
ปัญญابอกทางให้การดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ รวมทั้งศิลปะ
วิทยาการ ปัญญาช่วยให้บรรลุจุดหมายสูงสุดของชีวิต จนสามารถวางใจถูกต้องต่อสิ่ง
ทั้งหลาย ทำจิตให้หลุดพ้นเป็นอิสระได้โดยสมบูรณ์

อภิปรายผล

การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์
หาดใหญ่ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะพยาบาลวิชาชีพได้ทำการฝึกตนได้อย่าง
เหมาะสมตึงาม สอดคล้องกับนิยาม ไตรสิกขาของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่ว่า การ
พัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทางดำเนินชีวิตหรือวิถี
ชีวิตที่ถูก ต้อง งดงามของมนุษย์ ต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตน คือ สิกขามรรคกับสิกขาจึง
ประสานเป็นอันเดียวกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550) ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้
ดังนี้

1. ด้านศีลสิกขา การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาล
วิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า การรักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่
ตนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ มีความระมัดระวังสำรวมไม่ประพฤตินักมากในกาม ส่วนข้อที่ว่า
ท่านประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกชัย
กะชาวงศ์ (เอกชัย กะชาวงศ์, 2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
การปฏิบัติงานกับการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษา จังหวัดนครพนม” กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 295 คน พบว่า ผลการ

ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาอยู่ในระดับดี ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ด้านจิตสิกขา การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.23, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ว่า มีสมาธิและมีความอ่อนน้อมถ่อมตนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า การเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมายส่วนข้อที่ว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์และเคารพสิทธิ์ผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ เยาวนาถ สุวลักษณ์ (เยาวนาถ สุวลักษณ์, 2551) “การจัดการความเครียดที่สอดคล้องกับหลักไตรสิกขาทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาในเขตเทศบาลนครสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่งเสริมให้นักเรียนวัยรุ่นจัดการความเครียดได้สอดคล้องกับหลักไตรสิกขาทางพระพุทธศาสนา มีการจัดการความเครียดที่สอดคล้องกับหลักไตรสิกขาทางพระพุทธ ศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับหลักไตรสิกขาทางพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวันในระดับที่ดีขึ้น

3. ด้านปัญญาสิกขา การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.97, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ว่า การไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคม ส่วนข้อ ที่ว่า มีความรู้ความเข้าใจและสร้างสรรค์ผลงานเป็นที่น่าพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกันผลการวิจัยของ พระครูปลัดประคอง สุปติภูโต (2554) (พระครูปลัดประคอง สุปติภูโต, 2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านศีลและด้านปัญญามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านสมาธิมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่มีอายุต่างกัน พบว่าแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ที่มีชั้นปีต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และที่มีเพศต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลเปรียบเทียบการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า

1. พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุต่างกันมีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำราญ บุญปราบ (สำราญ บุญปราบ, 2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่าการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อจำแนกตาม อายุ พบว่า สมาชิกกองทุนที่มีอายุต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

2. พยาบาลวิชาชีพที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวม ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระครูวิสุทธีธีรคุณ (ธีระ จิตตวิสุทฺธิ) (2554) (พระครูวิสุทธีธีรคุณ (ธีระ จิตตวิสุทฺธิ), 2554) ที่ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิถีพุทธ” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับการศึกษา มีผลให้ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพยาบาลวิชาชีพ

ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

3. พยาบาลวิชาชีพที่มีตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ พระธรรมปิฎก (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543) กล่าวว่า สิกขา คือการศึกษา ที่ฝึกอบรมพัฒนาชีวิต เป็นการฝึกฝนพัฒนาคนครบทั้ง 3 ด้านของชีวิตซึ่งเรียกว่า “ไตรสิกขา”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสำนึกสาธารณะแก่พยาบาลวิชาชีพ ในการดูแลรักษาความสะอาดและรักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงพยาบาล

โรงพยาบาลควรส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพทุกระดับได้ไปศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริการ การถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติด้านบริการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรมีการศึกษาอย่างเจาะลึกพยาบาลวิชาชีพว่ามีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ ว่ามีการพัฒนาอย่างไรอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและตนเองบ้าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็น ต่อไปนี้

ควรมีการศึกษาในลักษณะกลุ่มตัวแปรตามเดียวกัน โดยขยายขอบข่ายของพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างออกไปหลายจังหวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- พระครูปลัดประคอง สุปติภฺรโต. (2554). การปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิสุทธิธีรคุณ (ธีระ จิตฺตวิสุทธิ). (2554). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิสุทธิพุทธ ในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2542). .พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). ไตรสิกขา คือระบบการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). หัวใจพระพุทธศาสนา. ปีที่ 61. ฉบับที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พุทธจักร.
- เยาวนาถ สุวลักษณะ. (2551). การจัดการความเครียดที่สอดคล้องกับหลักไตรสิกขาทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาในเขตเทศบาลนครสงขลา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สงศรี ชมพวงศ์. (2554). .ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. นครศรีธรรมราช: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย.
- สำราญ บุญปราบ. (2554). การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตำบลช้างกลาง อำเภอลำปลายงัง จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เอกชัย กะชาวงศ์. (2539). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานกับการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.